Прилог бр.3	Предметна програма од прв циклус на студии				
1.	Наслов на наставниот предмет	**БЛАГОСОСТОЈБА НА ЖИВОТНИ**			
2.	Код	**ФЗНХ 23**			
3.	Студиска програма	**Анимално производство**			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	**Факултет за земјоделски науки и храна-Скопје**			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	**Прв циклус студии**			
6.	Академска година/семестар	**Трета година/ V семестар**	7.	Број на ЕКТС кредити	**6**
8.	Наставник	**Проф. д-р Методија Трајчев** **Проф. д-р Сретен Андонов**			
9.	Предуслови за запишување на предметот	o Претходни општи предзнаења од биохемија, анатомија, физиологија, општо сточарство и репродукција на животните, o Користење на интернет и стручно-научни списанија			
10.	**Цели на предметната програма (компетенции):** Стекнување познавања за: - основните принципи на благосостојбата на животните; - благосостојба при постапување и одгледување на фармските животни; - благосостојба на животните при транспорт; - благосостојба на животните при колење; - однесување на животните; - евтаназија на животните; - законската регулатива за благосостојба на фармските животни.				
11.	**Содржина на предметната програма:** o Терминологија која се користи во благосостојбата и однесувањето на животните; o Концепт на едно здравје, една благосостојба и еден стрес кај луѓето и животните; o Адаптација на животните, хомеостаза и активност на нервниот систем во однесувањето на животните при прилагодување на надворешната средина, мотивација на животните; o Емоција и реакција на животните; o Болка кај животните; o Стимулација и справување на животните со предизвиците; o Фрустрација и однесување на животните; o Стрес и благосостојба на животни; o Проценка и мерење на благосостојбата и однесувањето на животните (задоволување на потребите и слобода, мерење кои се базираат на проценка на животната средина и сместувањето на животните, мерења поврзани со животните, физиолошки параметри за проценка на благосостојбата на животните, проценка на однесувањето на животните); o Благосостојба при одгледување на фармските животни, при транспорт на живи животни и на животните при колење; o Етологија на животните (епигенетика на однесувањето на животните, однесување на животните при различни здравствени состојби, невообичаено однесување на животните); o Етика во одгледувањто и постапувањето со животните (поврзаност човек-животни); o Здравје и благосостојба на животните; o Евтаназија на животните; o Законска регулатива за заштита и благосостојба на животните.				
12.	Методи на учење: - Предавања поддржани со компјутерски и видео презентации, ќе се практикуваат дискусии, изработка на групни или индивидуални семинарски работи, студии на случај, консултации, гостин на предавања, одбрана на проектна задача итн.) - Вежбите ќе бидат аудиториски, лабораториски и теренски во непосредното сточарско производство со тимска и индивидуална работа на одреден проблем-детекција на проблем во благосостојбата и однесувањето на фармските животни и предлог за понатамошна постапка. Ќе се практикуваат форуми, дискусии, и консултации.				
13.	Вкупен расположлив фонд на време	**6 ЕКТС х 30 часови = 180 часови**			
14.	Распределба на расположливото време	**45+30+105 = 180 часови (15.1+15.2+16.1+16.2+16.3)**			
15.	Форми на наставните	15.1	Предавања – теоретска настава	**45**	часови

	активности	15.2	Вежби (лабораториски, аудиториски, теренски), семинари, тимска работа	**30**	часови
16.	Други форми на активности	16.1	Проектни задачи	**20**	часови
		16.2	Самостојни задачи	**20**	часови
		16.3	Домашно учење	**65**	часови

17.	Начин на оценување			
	17.1	Тестови	**60**	бодови
	17.2	Семинарска работа/проект (презентација: писмена и усна)	**10**	бодови
	17.3	Активност и учество	**30**	бодови

18.	Критериуми за оценување (бодови/оценка)	**до 50 бода**	**5**	**(пет)**	**(F)**
		од 51 бода до 60 бода	**6**	**(шест)**	**(E)**
		од 61 бода до 70 бода	**7**	**(седум)**	**(D)**
		од 71 бода до 80 бода	**8**	**(осум)**	**(C)**
		од 81 бода до 90 бода	**9**	**(девет)**	**(B)**
		од 91 бода до 100 бода	**10**	**(десет)**	**(A)**

19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит	Минимум потребни поени од посета на теоретска и практична настава = 16 Минимум потребни поени од изработка на групна семинарска работа = 2 Минимум потребни поени од изработка на индивидуална семинарска работа = 6 Минимум потребни поени од друга практична работа или проектна активност = 6 Успешност на модуларните тестови од минимум 2x15 поени = 30
20.	Јазик на кој се изведува наставата	**Македонски**
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	**Анонимна анкета на студентите**

22. Литература

22.1 Задолжителна литература

Ред. број	**Автор**	**Наслов**	**Издавач**	**Година**
1.	Брум, Д.М. и Џонсон, К.Џ.	Стресот и благосостојбата на животните	Чепмен и Хал како дел од Спрингер Сајанс + Бизнис медиа. Издадено на македонски јазик од Арс Ламина ДОО 2010	1993
2.	Бакстер, С.Х., Бакттер, М.Р. и МекКорман, Џ.А.Д.	Сместување и благосостојба на фармски животни	ЕЕЦ, ЕАЕЦ, Брисел-Луксембург како дел од Спрингер Сајанс + Бизнис медиа. Издадено на македонски јазик од Арс Ламина ДОО 2011	1983
3.	Грандин, Т.	Подобрување на благосостојбата на животните. Практичен пристап	ЦАБ Интернешнл 2010. Издадено на македонски јазик од Арс Ламина ДОО 2010.	2010
4.	Собрание на РМ	Закон за заштита и благосостојба на животните	Сл. Весник на РМ, 149/2014	2014
5.	АХВ	Правилник за заштита и благосостојба на животните кои се	Сл. Весник на РМ 3/2017	2017

				држат за фармски цели		
	22.2	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Donald M. Broom • Ken G. Johnson	Stress and Animal Welfare - Key Issues in the Biology of Humans and Other Animals	© Springer Nature Switzerland AG	2019
		2.	Vucinić, M.	Ponasanja i dobrobit zivotinja	Univerzitet u Beogradu, Fakultet veterinarske medicine	2006
		3.	WELFARE QUALITY®	Welfare Quality® assessment protocol	Welfare Quality® assessment protocol	2009
		4.	Fraser, A. and Broom, D.	Farm animal behaviour and welfare. Third edition	Bailliere Tindall, London-Philadelphia-Toronto-Sydney-Tokio	1990